

H.R. GIGER

”Maalaan sitä mikä eniten pelottaa minua”

Sveitsiläinen 63-vuotias **HR Giger** on yksi maailman kuuluisimpia kultti-taiteilijoita. Giger tunnetaan suuren yleisön keskuudessa parhaiten Oscar –palkitusta työstään **Ridley Scottin** tieteiskauhuklassikossa *Alien – kahdeksas matkustaja* (1979). Elokuussa kiireinen taiteilija vieraili pikavisiitillä Helsingissä sangen omaperäisillä *Amorph!* -festivaaleilla.

TEKSTI: JUHANI NURMI, HELSINKI
KUVAT: LESLIE BARANY

Elokuun lopussa Helsingissä elettiin suorastaan historiallisia hetkiä. Kokeellisen, itävaltalaisen **Robert Jellinekin** perustaman *Amorph!* –festivaalin (*State of Sabotage*, 29.-31.8.2003) järjestäjät onnistuivat pitämään juhlahalunsa, sveitsiläistäiteilija **HR Gigerin** lähestulkoon piilossa julkisuudelta. Muutama tv-kanava ja lehtijulkaisu saivat tosin haastattelun Gigerin kanssa, vaikka kyseiset toimittajat vaikuttivatkin enemmän taiteilijan palavasilmäisiltä faneilta kuin pelkästä velvollisuudesta työhön tekeviltä ammattilaisilta.

Päivää ennen H-hetkeä oli näyttänyt vielä siltä, ettei Giger saapuisi lainkaan Suomeen elämäkumppaninsa, museokuraattori **Carmen Scheifelen** kanssa. Viime tingassa Gigerin matkaan oli tullut selittämättömiä mutkia, joita selvittämään tarvittiin sisäpiirin kontakteja. Onhan varsin tavallista, että suuret taiteilijat aiheuttavat joskus tahtomattaan odottamattomia yllätyksiä meille tavallisille kuolevaisille.

SALAMAVISIITILLÄ HELSINGISSÄ

Pienikokoinen ja hopeatukkainen Herr Giger oli saapunut Helsinkiin vajaan parin päivän mittaiselle salamavisiitille, paljastaakseen festivaalille suunnittelemansa veistoksen, joka jäisi pysyväksi osaksi Harakkasaaren korkeinta kukkulaa. Gigeriä oli kuitenkin ollut vaikeaa suostutella lähtemään matkaan kohti Helsinkiä, koska hänen rakas kissansa, Müggi III oli äkillisesti sairastunut...

Lapsettomalle taiteilijalle vastavanlainen huolenaihe on toki täysin ymmärrettävää. Gigerin manageri, suorapuheinen manageri **Leslie Barany** New Yorkista sai kuitenkin epäroivän suojattinsa nopeasti keskittymään olennaiseen. Olihan kyse siinä määrin historiallisesta tapahtumasta, että kansainvälistä kulttimainetta ja -arvostusta nauttiva Giger ei ollut koskaan aiemmin paljastanut suunnittelemaansa veistosta kotimaansa Sveitsin ulkopuolella. Suomi sai siis kunnian ensimmäisenä, mistä kourallinen paikalle osuneista Giger –friikeistä oli silminnähdyn ylpeitä.

Festivaalien Sabotage –nimisen pseudovaltion tunnusveistoksi Giger oli suunnitellut ”biomekaaniset”, kromatut laskettelumonot, jotka oli

gigermäiseen tyyliin kiinnitetty kiinteään alustaan. Gigerin veistos on upotettu kukkulan maaperään kiinni satojen kilojen painoisella betonimurikalla, jotta näyttävää veistosta ei vohkittaisi sen sileän tien. Plagiattorit ja taidevarkaavat ovat altituisen vitsaus, johon Gigerin kaltaisen huippudesignerin on täytyntä tottua vuosien varrella, vaikka ammattilypeä taiteilija ei voikaan koskaan hyväksyä heidän toimintaansa.

UKKOSENJOHDIN SATEESSA

Veistoksen julkistuksen jälkeen Herr Giger nauroi makeasti hotelihuoneessaan Bulevardin Klaus Kurjessa ajatellessaan, mikä oli ollut hänen *Amorph!* –festivaalille suunnittelemansa *SoS* (*State of Sabotage*) –veistoksen alkuperäinen käyttötarkoitus. Pronssista valettu, pintakromattu veistos ei totisesti houkuttele heikkohermoista tekemään sen kanssa lähempää tuttavuutta varsinkaan pilvimassojen tummentuessa, ellei halua leikkiä oman henkensä kustannuksella.

”Haaveilen ihmisten testaavan veistostani, kun ukkonen jyriisee ja salama paukkuu ulkosalla. Ken sovitaa jalkojaan veistokseni laskettulusaappaisiin, saattaa tahtomattaan joutua ukkosenjohtimeksi. Niin siinä voi todella tapahtua, veistokseni välityksellä joku onneton saattaa kärehtää karrelle kuten sähkötuolissa. Toivottavasti se todella jää tuonne Harakkasaarelle ikuisiksi ajoiksi. Testaajia varmaan riittää, toivottavasti he kaikki pysyvät hengissä”, keijumainen Giger pohtii hetken, ja purskahtaa sitten poikamaiseen, ilkkuriseen nauruun, joka ei voi olla riisumatta aseista sen kuulijaa.

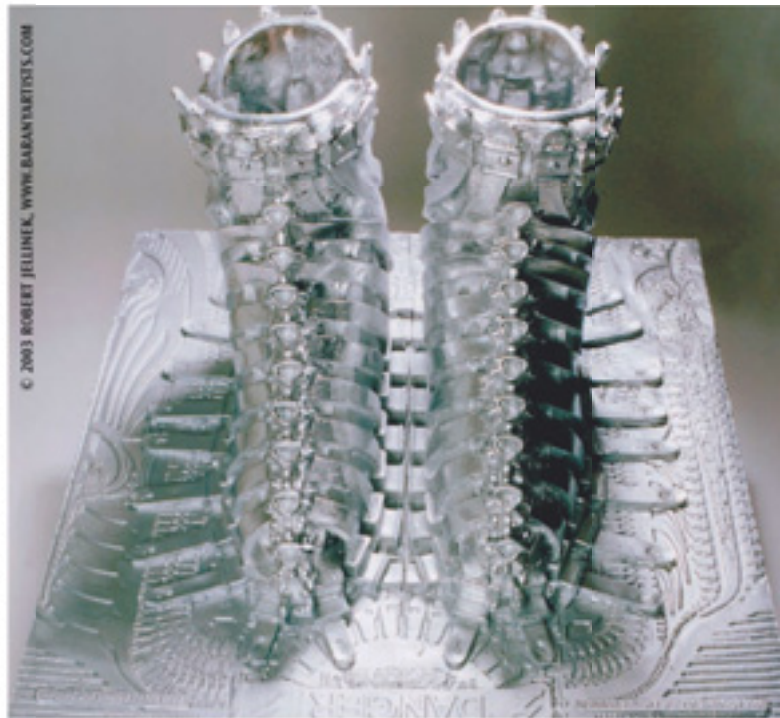
”Ken sovitaa jalkojaan veistokseni laskettulusaappaisiin, saattaa tahtomattaan joutua ukkosenjohtimeksi”.

ELÄMÄNTYÖ MUSEOSSA

Gigerin vaikutus populaarikulttuurissa, elokuvamaailmassa ja tieteen saralla on uskomattoman mittava. Miljoonat ihmiset ympäri maailman ovat löytäneet hänen psykoseksuaalisuutta hipovasta muotoi-

Gruyèresin H.R. Giger –museon näyttävää arkkitehtuuria.

Suomessa elokuussa 2003 järjestetyn *Amorph!* –festivaalin Giger –buustiveistos seisoo Harakkasaaren korkeimmalla kukkulalla.

Gruyèresin H.R. Giger –museon uusin lisäys on huhtikuussa 2003 avattu baari, jonka katedraalimaisissa tiloissa on hyvä juhlistaa vaikkapa omia merkkipäiviä.

"Nubian Queen"

Eteläisessä Sveitsissä, Gruyèresissä voi tutustua H.R. Gigerin uran tärkeimpiin maalausteoksiin ja veistoksiin.

MUSEUM HR GIGER, Château St. Germain, CH-1663 Gruyères, Sveitsi. Puh.: +41 26 9212200. Sähköposti: info@hrgigermuseum.com

lustaan jotain mikä riipaisee syvältä sisintä, valveilla olevaa tajuntaamme alati järjestyttään.

Ridley Scottin merkkiteoksella *Alien – kahdeksas matkustaja* (1979) on epäilemättä ollut HR Gigerin design-työn kautta suuri vaikutus ihmiskunnan kollektiiviseen alitajuntaan. Sama pätee Gigerin ruiskupistoolilla maalattuihin teosarjoihin *The Spell*, *Necronomicon* ja *N.Y.C.* Elokuvatöidensä ohella kiireinen taiteilija suunnittelee jatkuvasti uusia taidenäyttelyitä (mm. vuoden 2004 iso 40-vuotisretrospektiiviä Pariisiin), samalla kun hän laajentaa kunnianhimoista museohankettaan Sveitsissä.

”Amorph! –festivaalissa minua kiehtoivat juuri vastaavanlainen tilaustyö, jota minulta pyydettiin. Se heijastaa myös jotenkin tämän festivaalin ajatusta itsejulistautuvista uusista ’valtioista’, koska pakolaisenahan olet aina ilman kotia. Tällaisia projekteja on oikein mukavaa tehdä, varsinkin jos niistä jää jäljelle jotain pysyvää”, Giger määrittelee menneen *Amorph!* –festivaalin yleislinjoja.

”Tätänykyä minua työllistää paljon oma museoni, entisöity vanha keskiaikainen linna nimeltä Chateau St. Germain, joka sijaitsee Gruyèresissä, eteläisessä Sveitsissä. Kotikaupungistani Zürichistä on sinne muutamman tunnin ajomatka. Avasimme huhtikuussa uuden baarin museossa, jonka tarkoitus on lisätä asiakkaita. Pidän itse erittäin paljon tuon baarin designista, ja uskon onnistuneeni siinä varsin hyvin. Betonista tehdyt holvikaaret katossa luovat baariin

katedraalimaista tunnelmaa, ja olen pyrkinyt lisäämään tilan tuntua sinne muun muassa elliptisillä peileillä”, toimivaa esteettisyyttä rakastava Giger kuvailee.

”Baarin kolmiokärkiset ikkunat ovat hieman goottilaista tyyliä. Ehkä siinä on myös jonkinlaista kryptan tuntua. Parhaista yrityksistäni huolimatta en ole aivan varma viihtyvätkö aivan kaikki asiakkaamme siellä. Ehkä he ovat hieman ujoja vielä näin alkuvaiheessa”, Sveitsin toistaiseksi ainoo Oscar -voittaja vakavoituu. ”Tuossa museossa tulee olemaan koko perintöni, koko se taiteen skaala, jota olen luonut 1960-luvulta lähtien. *Alien* -diggarit saavat varmasti sieltä elämyksiä, mutta toivon tietenkin että mielenkiintoa riittäisi myös taiteeni muihin osa-alueisiin”.

KÄVIJÄMÄÄRÄT NOUSUSSA

Giger tiedostaa museonsa olevan myös iso taloudellinen riski. ”Viime vuonna kävijöitä oli museollani noin 30.000, vuodeksi 2003 kaavailimme 40.000 kävijää. Tietysti kävijöihin kuuluu myös paljon sikäläisiä asukkaita, mutta... Jonkin verran velkoja toki minulla on yhä, mutta pysyn toiveikkaana. Museo työllistää 133 ihmistä, ja taidekirjoleni myynnin osuus vastaa yhtä kolmannesta museon kaikista tuloista. Pääsymaksukin on kohtuullinen, 6-10 Sveitsin frangia”, sveitsiläisdesigner selittää.

”Toivon totisesti, että *Alienin* uudelleenjulkaisun (Ridley Scottin ohjaajan versio, toim. huom.) myötä myös mielenkiinto muuta taidettani kohtaan kasvaa. En silti osaa olla ke-

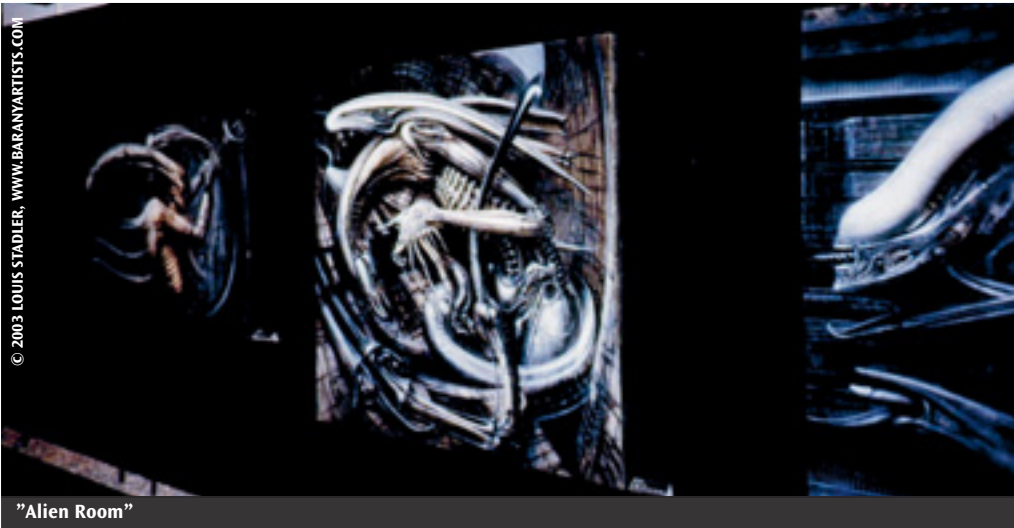
hättelämästä koko ajan uusia juttuja. *The Mystery of San Gottardo* (*San Gottardon arvoitus*) on rakas lempiprojektini, elokuvakäsikirjoitus

conin jo aikoihin, joka sitten päätyi käsikirjoittaja **Dan O'Bannonin** ja Ridley Scottin käsiin. Jonka jälkeen elämäni muuttui täysin. Pidän itse-

”Toivon totisesti, että *Alienin* uudelleenjulkaisun myötä myös mielenkiinto muuta taidettani kohtaan kasvaa”.

johon olen lainannut paljon **H.P. Lovecraft** -elementtejä. Managerini Les Barany hoitaa sitä projektia, ja neuvottelee Hollywoodin kanssa sen toteuttamisesta. Inspiroihan Lovecraftin proosa taidettani *Necronomi-*

asiassa *Alienin* uudelleenjulkaisua loistoideana, koska onhan aina uusia sukupolvia, jotka eivät ole koskaan nähneet sitä valkokankaalla”, jovieali Giger innostuu.

"Alien Room"

TUKKANUOTTASILLA HOLLYWOODIN KANSSA

Hollywoodin sisäpiiriläiset tietävät että eksentrisen taiteilijan kanssa ei ole aina helppoa tulla toimeen, koska HR Giger edellyttää designiensa kolmiulotteisessa toteutuksessa absoluuttista perfektionismia.

Lisäksi lentopelkoinen Giger ei juuri lennä lainkaan (muuta kuin pakosta), joten Los Angelesiin häntä on hyvin vaikea houkutelua minkäänlaisiin luoviin palavereihin. *Alien* on yhä se urauurtava konsepti, josta Giger parhaiten tunnetaan, vaikka hän on tehnyt elokuvadesigneja myös elokuviin kuten *Poltergeist II* (1986), *Species* (1995) ja saksalaisfilmiin *Kondom des Grauens* (1996).

Joulukuussa myyntiin tulevassa *Alien Quadrilogy* –dvd-kokoelmassa Giger kertoo ja esittelee design-luonnoksiaan **David Fincherin** jatko-osassa *Alien 3* (1992). Giger loi kolmanteen *Alieniin* nelijalkaisen, pantterimaisen avaruusmuukalaisen, joka ei kuitenkaan päätenyt elokuvaan sellaisena kun taiteilija olisi itse tahtonut, Gigerin suureksi mielipahaksi.

TÄHTIKAUPUNGIN PETTYMYKSIÄ

"Maalaan aina sitä, mikä pelottaa minua itseäni eniten. Niin, minulla on *Alienia* lukuunottamatta käynyt huono tuuri Hollywoodissa. Heikäläisten kanssa on hieman vaikea olla tekemisissä, ellet asu siellä ja ole koko ajan heidän käytettävissä. Sellainen ei oikein sovi minulle. Haluan pysyä Zürichissä, missä tunnen oloni turvalliseksi. Täällä on kaikki mitä tarvitsen, täältä käsin voin työskennellä tehokkaasti. *Alienista* lähtien jokainen elokuvatilaukseni meni vain huonompaan suuntaan, koska elokuvantekijät eivät halunneet konsultoida kanssani. Jokaista designiani tulkittiin liian vapaasti. Kaiketi he tarvitsivat minua pelkästään nimeni tähden", Giger sanoo katkeruuden silvy äänessään.

"*Species 2* oli aivan kauhea, halusin ottaa nimeni kokonaan pois siitä. Mutta efektivelho **Steve Johnson** tulkitsi designiani Sil –olennosta upe-

asti vielä ensimmäisessä *Speciesissä*. Yhtä ylevästi en voi puhua *Alien 3:ssa* ja *Alien –ylösnousemukseen* työskennelleistä **Tom Woodruff, Jr:ista** ja **Alec Gillisistä**, jotka muuttivat kauniin ja sulavan alienini linnunjalokaiseksi hirvitykseksi! He eivät edes maininneet nimeäni, eivätkä he edes kysyneet minulta neuvoa tulkinnassaan. Kaipa he ajattelivat että *Alienin* design kuuluu heille. Ainahan voin toivoa, että Ridley Scott tekisi *Alien 5:n* ja palaisi konsultoimaan minua", HR Giger sanoo, ja mainitsee että viime aikoina hän on suunnitellut uusia designeja erääseen sveitsiläiselokuvaan ja luonut biomekaanisen junan Levi's –farkkumainokseen.

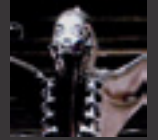
Halutessasi lisää tietoa HR Gigerin taiteesta, vieraille internetissä osoitteessa <http://www.HRGigerMuseum.com>. Suorat tiedustelut koskien taidehankintoja, tilaustöitä ja lisenssejä voidaan ohjata suoraan hänen managerilleen Les Baranylle osoitteessa <http://www.hrgigeragent.com>.

"Biomechanoid 2002"

H.R. GIGERIN BIOGRAFIA

(s. 5.2.1940, Chur, Sveitsi)

Sveitsiläinen H.R. (Hans Rudi) Giger tunnetaan yhtenä maailman huomattavimmista taiteilijoista fantastisen realismin alueella. Hän syntyi vuonna 1940 Churissa, Sveitsissä, missä hän opiskeli sekä arkkitehtuuria että teollisuusmuotoilua. Vuoteen 1964 mennessä Giger tuotti ensimmäiset taideteoksensa, jotka olivat etupäässä musteväri- ja öljymaalauksia.

Nämä kokeilut johtivat Gigerin ensimmäiseen taide- näyttelyyn vuonna 1966, jota seurasi ensimmäisen julistesarjan julkaisu 1969. Pian tuon jälkeen H.R. Giger löysi ruiskupistooliteknikan ja tunnusomaisen maalaustyyliinsä jolla hän loi tunnetuimmat teoksensa, mm. sellaiset "biomekaaniset" unimaailmatyönsä kuten *The Spell*- ja *Passage Temple* –sarjat, jotka loivat hänen kansainvälisen maineensa perustan.

Gigerin kolmas ja kuuluisin taidekuvateos, *Necronomicon* julkaistiin 1977, ja se toimi myös kuvallisena innoittajana ohjaaja **Ridley Scottin** käännteentekevälle kauhutieteisjännärille *Alien –kahdeksas matkustaja* (1979). Gigerin ensimmäinen elokuvatilauksia toi hänelle Oscarin vuonna 1980 parhaista elokuvatehosteista, mikä myönnettiin Gigerille elokuvan kauhistuttavan nimikkohahmon ja sen muukalaismaisen kulttuurin muotoilusta.

Gigerin maalaamat albumikannet **Debbie Harrylle** ja **ELP** –yhtyeelle äänestettiin musiikkihistorian sadan parhaan albumikannen joukkoon rocktoimittajien suorittamassa äänestyksessä. Läpi uransa Giger on myös harjoittanut kuvanveistämistä, ja vuonna 1988 hän loi ensimmäisen oman maailmansa nyttemmin lopetettun Tokion *Giger Barin* muodossa. Vuonna 1992 hän auttoi luomaan myös toisen Giger –baarin vanhaan kotikaupunkiinsa Churiin.

Vuonna 1998 *The Museum H.R. Giger (H.R. Gigerin museo)* avattiin St. Germainin keskiaikaisessa linnassa, joka sijaitsee Gruyèresin historiallisessa, muurien ympäröimässä kaupungissa Sveitsin ranskankielisellä alueella. Tuo museo toimii H.R. Gigerin merkittävimpien teosten pysyvänä säilytyspaikkana. Museo sisältää edellämainitun taiteilijan uran suurimmat ja tärkeimmät teokset (maalaukset, veistokset, huonekalut ja elokuvadesignit) aina 1960-luvun alusta nykypäiviin saakka. Museon ylimmässä kerroksessa on Gigerin henkilökohtainen taidekokoelma ja museogalleria, missä Giger toimii kuraattorina muille arvostamilleen taiteilijoille.

Museumin yhteyteen rakennettu uusi H.R. Giger -muoseobaari avattiin virallisesti 12. huhtikuuta 2003, kiinteänä osana itse museokompleksia. Gigerin designtyö baaria varten korostaa 400-vuotiaan linnan varhaisgoottilaista arkkitehtuuria. Suunnattomat, luurankomaiset kaaret, jotka peittävät baarin kattoa vahvistavat kivisten Giger –huonekalujen kanssa paikan alkuperäistä keskiaikaista luonnetta, tuoden baarin tiloihin katedraalimaista tunnelmaa.

H.R. Giger asuu Zürichissä, Sveitsissä elämäkumppaninsa **Carmen Scheifelen** kanssa, uusia veistoksia ja taidenäyttelyitä alati suunnitellen, samalla kun hän valmistelee konseptiluonnoksia tulevaan sveitsiläiseen elokuvaan ja tv-mainokseen Levis –farkkufirmalle, unohtamatta ikinä elokuvaprojektiaan *The Mystery of San Gottardo (San Gottardon arvoitus)*.

TEKSTI: JUHANI NURMI